

Thomas Rau is de oprichter van architectenbureau RAU (1992) en het Oneplanetarchitecture institute (OPAI, 2008). De Amsterdamse architect werkt aan een toekomst waarin menselijk handelen weer in evenwicht staat met de natuur. Steeds meer van zijn gebouwen zijn CO₂ neutraal en voorzien in hun eigen energiebehoefte.

VRIJHEID VOOR VRIJE DENKERS

Freie Fahrt für freie Bürger propageerde de Duitse auto-industrie in de jaren zeventig. Achter deze uitspraak zat een nauwelijks verholten poging om het brede publiek achter zich te scharen en zo momentum te verwerven en de politiek te beïnvloeden. Vandaag de dag is het in Duitsland niet meer politiek correct om die uitspraak te doen. Maar toch wordt het voor de bouwsector wellicht tijd om van de auto-industrie te leren. Om op weg te gaan naar een nieuwe 'vrijheid voor vrije denkers'.

Medio 2008 heeft BMW de 'GINA light visionary model' concept car gepresenteerd. GINA is een lichtgewicht auto die dankzij een huid van Lycra op een aluminium frame vloeiend van vorm kan veranderen. Volgens Chris Bangle, hoofd van BMW Design, was dit studiemodel ontworpen 'om bestaande principes en conventionele processen uit te dagen'. Een revolutionair concept en dat terwijl het materiaal Lycra al sinds 1959 bestaat en de eerste auto met een aluminium monocoque al in 1962 werd gebouwd.

Fascinerend, denkt u nu, maar wat heeft dit met de bouwindustrie te maken?

Kijk naar Shigeru Ban, een vrijdenker in de architectuur. Hij bouwt paleizen van papier, karton of bamboe. Zijn zelfdragende Paper Dome in Leidsche Rijn heeft een doorsnede van 25 meter en biedt ruimte voor 700 bezoekers. Het eveneens zelfdragende Japanse Paviljoen op de Expo 2000 in Hannover was met een lengte van meer dan 70 meter nog indrukwekkender.

Beide gebouwen zijn enkel gemaakt van kartonnen kokers. De productie van karton kost veel minder energie dan die van staal of beton. Daarnaast is karton makkelijk recyclebaar en komt zo heel dichtbij de cradle to cradle gedachte.

Helaas kon Ban de Duitse autoriteiten niet van de deugdelijkheid van de kartonnen structuur overtuigen. Het paviljoen moest gesteund worden door een houten draagconstructie. En ook al mocht de Paper Dome in Nederland gewoon gebouwd worden naar Shigeru Ban's oorspronkelijke plan, toch ligt hier een probleem. Ook in de Nederlandse bouwwereld. We willen kostenbesparend, snel, CO₂-neutraal en cradle to cradle bouwen. Maar we houden vast aan traditionele manieren van denken en doen. Daarom blijven we massaal bouwen met baksteen, staal en beton. De meeste architecten zijn getraind om zich aan de regels te houden en investeerders steken hun geld alleen in beproefde concepten. Mocht een vernieuwend idee al kans maken op realisatie dan is er altijd wel weer een wet die zich baseert op een achterhaald wereldbeeld en die de creativiteit in de kiem smooit.

Wat kunnen we leren van Chris Bangle en Shigeru Ban? Het vernieuwende ligt in de manier van denken, in de eenvoud van een idee. Maar het idee moet wel de ruimte krijgen om zich te ontplooiën. Of in de woorden van Chris Bangle: 'Denk flexibel, handel flexibel,' anders gesteld: 'Context over dogma'.

THOMAS RAU